

ZPRAVODAJ

www.bozpinfo.cz

číslo 2/2002

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práceSlovo
na aktuální
téma

Závěrečnou konferenci v Praze dne 22. května 2002 byl ukončen jeden z významných projektů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v České republice. Projekt s oficiálním označením EU PHARE Twinning Project CZ 9903-02-03 trval 20 měsíců a během této doby se podařilo splnit 27 plánovaných úkolů a celkově ho lze hodnotit jako velmi úspěšný, což dotvrzují pochvalná slova všech domácích i zahraničních účastníků konference. Nelze opomenout zejména vystoupení paní L. Westhofa (Velvyslanectví Nizozemského království), R. Van Enka (Delegace Evropské komise), P. Huijzendvelde (Nizozemský IBP). Za českou stranu pozitivně zhodnotili spolupráci a význam Twinningových projektů náměstci ministra práce a sociálních věcí JUDr. P. Šimerka a JUDr. M. Fuchs. Konkrétní dosažené výsledky i nabyté zkušenosti prezentoval Jan Slijpen (před vstupní poradce) a Peter Rimmer (HSE U.K.).

Náročná práce a konkrétní projektové úkoly byly koncentrovány do pěti bloků, a to do legislativy BOZP, budování institucí a podpory sociálního dialogu, školení inspektorů systému ČÚBP, pracovního úrazového pojištění a v neposlední řadě do Public Relations – osvětové kampaně BOZP ve stavebnictví. V rámci nich byla zpracována řada produktů a díky úzké spolupráci se zahraničními experty, zejména z Nizozemí a Velké Británie jsme získali mnoho užitečných zkušeností, odborných poznatků, inspirací, aktuálních informací o současných trendech i dění v zemích EU. Proběhla celá řada praktických školení, workshopů, informačních schůzek i studijních cest a výměn expertů. Navzány byly úzké kontakty mezi partnerskými stranami s tím, že je už dnes jasné, že i po skončení Twinningu bude spolupráce rozvíjena a prohlubována na bilaterální úrovni.

Evropská komise věnuje bezpečnosti a ochraně zdraví při práci v nejširším pojetí mimořádnou pozornost, neboť ji chápe v duchu tradiční evropské kultury jako nedílnou součást sociální politiky, jednoho ze základních pilířů existence a dalšího rozvoje Evropského společenství. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR se k tomuto trendu nejenom hlásí, ale i aktivními činy hodlá na poli legislativy i v praxi prosazovat bezpečnost, zdraví neohrožující pracovní podmínky, pracovní prostředí a přispívat tak ke zvyšování celkové kultury práce v naší zemi.

Daniela Kubičková
MPSV ČR

Výsledky dozorcí činnosti
systému ČÚBP za rok 2001

Základní úlohou státního odborného dozoru nad bezpečností práce je preventivní dohled nad dodržováním práva a jeho vymáhání v případech, kdy zaměstnavatel nebo jeho zaměstnanci nedodržují stanovené povinnosti vyplývající z předpisů k zajištění bezpečné práce. Další neméně důležitou úlohou je poskytování bezplatného poradenství a podávání podnětů a návrhů kompetentním orgánům státní správy k úpravám nebo změnám předpisů.

Zaměření dozorcí činnosti v roce 2001 vycházelo zejména z hledisek:

- prevence rizik;
- ukazatelů pracovní úrazovosti;
- opakování pracovních úrazů ze stejných zdrojů a příčin.

Prověrky byly zaměřeny především na kontrolu plnění povinností zaměstnavatelů vyhledávat rizika, zjišťovat jejich příčiny a zdroje a přijímat opatření k jejich eliminaci. K zabezpečení prověrek podle stanovených kritérií stanovil ČÚBP v Programu činnosti ČÚBP na rok 2001 v oblasti dozoru celorepublikové dozorcí úkoly. V návaznosti na tento program zpracovaly své programy činnosti i IBP, které si dále zařadily své vlastní dozorcí úkoly.

Celorepublikové dozorcí úkoly stanovené ČÚBP:

- bezpečnost práce ve stavebnictví;
- bezpečnost elektrických zařízení v zemědělských a zahradnických objektech;
- bezpečnost strojů a zařízení v potravinářském průmyslu;
- bezpečnost elektrických zařízení používaných v kempech s karavany a na jejich parkovištích;
- bezpečnost práce v lisovních plastů a pryže;
- bezpečnost zásobníků sypkých hmot;
- společná inspekce podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky;
- bezpečnost provozu regálových zakladačů;
- bezpečnost provozu jevištních technologických zařízení;
- dodržování stanovené pracovní doby v obchodních řetězcích;
- program „Bezpečný podnik“.

Součástí dozoru prováděného podle stanovených úkolů programu činnosti byla vždy:

- kontrola plnění ustanovení § 133 odst. 1 až 6 zákonníku práce;
- kontrola uplatňování vyhlášky č. 204/1994 Sb., ve znění vyhlášky č. 279/1998 Sb., (OOPP);
- kontrola plnění povinností při evidenci a registraci pracovních úrazů podle vyhlášky č. 110/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 274/1990 Sb.;

- následná kontrola plnění opatření z předchozích dozorů.

Kontrolní činnost v jednotlivých odvětvích

V roce 2001 státní odborný dozor nad bezpečností práce zaměřil svoji kontrolní činnost na ty obory ekonomických činností, u kterých je dlouhodobě nepříznivý vývoj ukazatelů pracovní úrazovosti. Bylo kontrolováno 9 212 subjektů, u kterých bylo provedeno 11 391 kontrol. Nejvíce jich bylo provedeno ve stavebnictví 1 435 (12,60 %), zemědělství 1 167 (10,24 %), potravinářském průmyslu 850 (7,46 %) a výrobě kovových konstrukcí 654 (5,7 %). Všechny tyto výše uvedené obory zahrnují pouze necelých 12 % pojištěnců, ale na pracovní úrazovosti se v roce 2001 podílely 24,65 %. V ostatních oborech ekonomických činností byly kontroly provedeny v menším počtu. Z celkového počtu provedených kontrol bylo 2,60 % provedeno ve školství, 2,86 % ve zdravotnictví a 2,32 % v kultuře.

Co do velikosti kontrolovaných subjektů byla největší pozornost zaměřena na malé a střední podniky do 200 zaměstnanců. U těchto podniků byly zjišťovány nedostatky především v:

- péči o bezpečný stav výrobních a provozních budov;
- organizaci a řízení bezpečnosti práce;
- poskytování a používání osobních ochranných pracovních prostředků;
- péči o provozovací stroje a zařízení.

Kontrolní činnost v oblasti technických zařízení byla zaměřena zejména na elektrická (kontrolováno 496 subjektů) a zdvihačí (kontrolováno 292 subjektů) zařízení. Dále se uskutečnila prověrka zásobníků sypkých hmot, při jejichž provozu je dlouhodobě registrována zejména smrtelná úrazovost. Bylo kontrolováno 371 zásobníků na nichž se vyskytlo 4 808 závad.

I v roce 2001 bylo prověřování stavu v oblasti pracovních podmínek součástí každého provedeného dozoru. V posledním čtvrtletí byl

započat cílený celorepublikové dozoru na dodržování pracovní doby v obchodních řetězcích, jehož výsledky, vzhledem k jeho trvání, budou analyzovány později.

Celkově bylo při kontrolách zjištěno 127 336 závad. S ohledem na jejich závažnost bylo vyřazeno 118 strojů a zařízení z provozu, vydáno 30 zákazů užívání prostor, zakázáno 31 technologií. Dále bylo zjištěno 1 226 případů porušení zákazu přesčasové práce a 436 případů nedodržení stanovených pracovních podmínek. Za zjištění nedostatků bylo uděleno 441 pokut právnickým osobám a fyzickým osobám a jejichž průměrná výše byla 23 858 Kč.

Ing. Jaromír Elbel
předseda Českého úřadu bezpečnosti práce

Poznátky
z inspekci

Průběh roku 2002, budou analyzovány později.

Kampaň – Společně bezpečně Jihočeský kraj

Kampaň „Společně bezpečně“ ve stavebnictví je pilotním projektem tohoto typu v České republice. Volba stavebnictví je odůvodněna vysokou četností a závažností úrazovosti a to jak pracovní, tak úrazovosti veřejnosti, která nepodmíněně přichází do kontaktu se stavenišťem, zejména v intravilánech obcí, skládek stavebního materiálu na volných plochách a podobně.

Vlastní akce byla zařazena do projektu EU PHARE Twinning 99, který v České republice končí. Bylo využito vyzkoušených a vyhodnocených postupů ve Spojeném království Velké Británie a Severním Irsku.

Na přípravě projektu se podíleli zástupci HSE, MPSV, VÚBP, ČÚBP a IBP České Budějovice. Vlastní projekt je realizován v IBP České Budějovice Jihočeského kraje.

Hlavní cíle kampaně:

- snížení úrazovosti a nehodovosti, zejména závažné;
- zvýšení informovanosti o BOZP;
- zvýšení povědomí a změna přístupu managementu firem a zaměstnanců k bezpečnosti práce, především při eliminaci rizik.

Základním předpokladem úspěšnosti projektu bylo zainteresování a spolupráce Krajského úřadu Jihočeského kraje, stavebních úřadů, Hospodářské komory, Odborového svazu „Stavba Česká republika“ a především sdělovacích prostředků. Kampaní bylo osloveno kolem 250 stavebních firem, především středních a malých, 600 obecních úřadů, které provádějí stavební činnost, práce spojené s údržbou zeleně a parků, těžbu dřeva v obecních lesích, vlastní dopravu a podobně.

IBP České Budějovice paralelně provádí podle vnitřních úkolů IBP na rok 2002 dozor u obecních úřadů, se zaměřením na výše uvedené činnosti, včetně zaměstnávání zaměstnanců na náhradní vojenské službě a výkonu alternativních trestů.

Harmonogram kampaně „Společně bezpečně“

- příprava kampaně na úvodním seznámení se záměrem a výstupem, tisková konference (březen 2002);
- zahájení projektu na výstavě FOR ARCH 4.4.2002 v Českých Budějovicích, základní tisková konference;
- rozeslání „baličků“ odborných materiálů o BOZP, vztahujících se ke kampani;
- distribuce příhlášek ke kampani stavebním firmám a obecním úřadům, k vypracování malého vnitřního auditu (podnikový dokument o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci);
- dva odborné semináře k problematice BOZP ve stavebnictví pro obce a stavební firmy na IBP České Budějovice (květen 2002);
- odborné semináře na okresní úrovni, pořádané hospodářskými komorami a okresními úřady;
- konzultace a poradenství především pro firmy a obce, které se přihlásily k projektu (průběžně);

- permanentní publicita akce v médiích;
- vyhodnocení kampaně a ohodnocení nejlepších podniků (Brno, říjen 2002);
- pokračování osvěty BOZP po uzavření projektu „Společně bezpečně“.

Zatímní poznatky z realizace kampaně „Společně bezpečně“

Pilotní projekt kampaně „Společně bezpečně“:

Mentality zaměstnavatele a zaměstnance v Anglii nejsou shodné s přístupem Středoevropana a především Čecha - k vážnému vstřebávání osvěty a přebírání povinností v systémech řízení bezpečnosti práce. Základním smyslem projektu není absolutní aplikace bezpečnostních a ostatních právních norem ve stavebních firmách a obcích. K tomuto stavu směřuje politika státu, i pořádáním těchto kampaní. Výchova k BOZP je dlouhodobý proces, který musí začít v rodině, pokračovat ve školství a precizovat se v zaměstnání. Do cyklu osvěty a prevence by měly vstoupit samostatné úrazové pojišťovny a další i zájmové organizace s programy bonusové motivace zaměstnavatelů i zaměstnanců.

Podle našeho názoru systém osvětové kampaně anglického modelu, kde je kladen důraz na masivní mediální kampaň, je aplikovatelný i v podmínkách České republiky.

Doporučení: Oslovování zainteresovaných subjektů by mohlo být důraznější a drastičtější.

Odborné materiály o BOZP, rozesílané stavebním firmám, stavebním úřadům, médiím

„Baličky“ v zásadě poskytují informace o stavu BOZP ve stavebnictví, obsahují adresář kontaktních orgánů státní správy, dávají základní informaci z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci – Desatero zaměstnavatele a další materiály o problematice BOZP.

V průběhu kampaně byla informatika pro firmy doplněna o výčet nových i připravovaných nařízení vlády, zásady rizikologie a návodem k vypracování smluvního vztahu se zhotovitelem (konkretizování požadavků BOZP a koordinace).

Příhláška k provedení vnitřního malého auditu BOZP v rámci kampaně:

„Dokument“ o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci má za cíl zlepšit aktivní přístup především zavedením systému řízení BOZP. Výstupem musí být realizace opatření v praxi, zohlednění skutečných podmínek pracoviště, dostupné odstranění rizik, stanovení adresné zodpovědnosti a především vyžadování (kontrola) opatření. V principu je tento dokument prvním krokem k auditu „Bezpečný podnik“ nebo standardům ISO a BS.

Účelem dokumentu je vyjádřit závazek vedení organizace k bodům:

- zajistit přiměřenou kontrolu nad riziky, vznikajícími při pracovních činnostech;
- konzultovat se zaměstnanci veškerou problematiku BOZP;
- zajistit bezpečnost strojů, zařízení a technologií;

- zajistit informování a instruování zaměstnanců;
- zajistit, aby všichni zaměstnanci byli způsobilí pro plnění určených úkolů;
- předcházet vzniku úrazů, nemocí z povolání a nehod;
- udržovat bezpečné a zdravotně nezávadné pracovní podmínky;
- v pravidelných intervalech BOZP kontrolovat a vyhodnocovat.

Poznámka: K 15.5.2002 byly na IBP evidovány přihlášky „podnikového dokumentu“ BOZP od 15 stavebních firem a obcí. Kampaň motivovala dvě střední stavební firmy k přípravě auditu na „Bezpečný podnik“.

Odborné semináře v rámci projektu, organizované IBP České Budějovice

1. Základní seminář pro obce a stavební úřady

Problematika stavebnictví, vztahující se ke kampani byla z praktických důvodů objektivně potřebné osvěty rozšířena o přednášková témata:

- stručný komentář k nařízením vlády;
- EU a harmonizace předpisů, dohoda PECA;
- postavení koordinátora v naší legislativě;
- práce v lese a na pracovištích obdobného charakteru;
- kvalifikační požadavky na řidiče u obecních úřadů;
- základy rizikologie;
- smluvní vztahy se zhotoviteli díla
- postavení zaměstnanců provádějících u obcí náhradní vojenskou službu, nebo výkon alternativního trestu.

■ rozbor závažných úrazů z kategorie nepracovních;
Hodnocení: Akce pro především obecní úřady se setkala s nebyvalým zájmem a to jak účastí, tak smysluplnou diskusí a dotazy.

2. Základní seminář pro stavební firmy

Zvolená témata, převážně pro typickou stavební činnost. Rozšířeno bylo zaměřeno na základní informace BOZP o rizikologii, nových předpisech, povinnostech zaměstnavatelů dle zákoníku práce, koordinaci ve stavebnictví, ochranu veřejného zájmu, rozbor úrazovosti v Jihočeském kraji, zhodnocení zdrojů a příčin smrtelných pracovních úrazů.

Hodnocení: Počet účastníků semináře zcela zaplnil kapacitu přednáškového sálu IBP České Budějovice. Účast a konstruktivnost diskuse byly na vysoké úrovni. Kladné bylo hodnoceno lektorské zajištění vedoucími zaměstnanci IBP, včetně aktivní přítomnosti pana Jana Slijišena.

V rámci prezentace byla rovněž v bloku seminářů pořádaných hospodářskými komorami a okresními úřady, prezentována na několika okresech kampaň „Společně bezpečně“ včetně BOZP ve stavebnictví.

Publicita akce:

Média, přítomná na tiskových konferencích, vcelku objektivně a podrobně informovala veřejnost o kampani „Společně bezpečně“. Po úvodní části kampaně, byly i jsou průběžně publikována dohodnutá témata o problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Například stav a vývoj úrazovosti v regionu Jihočeského kraje a ČR, přidělování OOPP, dokumentace ke strojům a zařízením aj. a pochopitelně pokračování programu „Společně bezpečně“.

Přístup médií k osvětové kampani je velice přiměřený. Obdobně charakterizujeme zájem oslovených subjektů.

*Ing. Pavel Vaniš
IBP pro Jihočeský kraj*

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, NIVOS-BP, Jeruzalémská 9, Praha 1

pořádá

Základní kurz pro odborně způsobilé osoby v prevenci rizik (bezpečnostní techniky)

akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a schválený Českým úřadem bezpečnosti práce

6. 9. 2002 - 13. 12. 2002

Podle novely zákoníku práce č. 155/2000 Sb. musí každý zaměstnavatel plnit úkoly v prevenci rizik prostřednictvím odborně způsobilé osoby. To znamená, že každý zaměstnavatel musí ustanovit bezpečnostního technika. Od 1. 1. 2001 může činnost odborně způsobilé osoby v prevenci rizik vykonávat pouze osoba, která splňuje podmínky odborně způsobilosti stanovené zákonem.

Národní informační, vzdělávací a osvětové středisko bezpečnosti práce při Výzkumném ústavu bezpečnosti práce známé pod zkratkou NIVOS-BP, má dlouholetou tradici v pořádání kurzů. Přednášky zajišťují odborní fundovaní lektori z ČÚBP, VÚBP, IBP, SZÚ a další specialisté v oblasti BOZP a PO. Účastníci kurzu mohou využít služeb oborové knihovny VÚBP včetně „internetové studovny“, jejímž prostřednictvím je návštěvníkům knihovny umožněn přístup na webovou stránku, které souvisejí s problematikou BOZP. Součástí výuky je také návštěva poradenského, konzultačního a informačního střediska VÚBP v Praze 1, Ve Smečkář 29, seznámení s jeho funkcí a s možnostmi využívání nabízených služeb.

Účastníci kurzu jsou připravováni tak, aby v praxi byli schopni uskutečňovat prevenci rizik též v intencích ČSN ISO 9000-1 a 9002.

Informace o kurzu získá zájemce na:

http://www.vubp/kurzy/zakladnikurz_krizkovaj@vubp-praha.cz, tel. 02/243 13 290 1. 291

Očekávané události

Program "Bezpečný podnik" v roce 2002

Podmínky programu "Bezpečný podnik" začátkem tohoto roku splnily čtyři organizace, z nichž dvě - Metrostav, a. s. Praha a CHEMOPETROL, a. s. Litvínov, získaly toto osvědčení již podruhé, u organizací Lovochemie, a. s., Lovosice a Belagra, a. s., Břeclav, se jedná o první osvědčení. Slavnostní předání osvědčení se uskutečnilo v dubnu t. r. v rámci vyhlášené kampaně "Společně bezpečně", na stavebním veletrhu STAVBA - FOR ARCH v Českých Budějovicích. Tato kampaň, která by měla přispět k zvýšení úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví ve stavebnictví, se zaměřením na malé a střední podnikatelské subjekty, by měla trvat do října tohoto roku, kdy vyvrcholí akce konané v rámci Evropského týdne bezpečnosti práce a bude vyhodnocena u příležitosti konání výstavy Interprotec. Program "Bezpečný podnik" je určen pro velké a střední podniky (s minimálním počtem 100 zaměstnanců). Vzhledem k jeho zaměření a rozsahu nemá ani smysl aplikovat ho v menších podnicích. V souvislosti s potřebou rozšířit využití programu "Bezpečný podnik" do oblastí, které se vyznačují vyšší pracovní úrazovostí jako je právě stavebnictví, může kampaň "Společně bezpečně" řešit problematiku BOZP právě u menších stavebních firem, pro které není tento program určen a nenásilnou formou tak přispět k zlepšení současného nevyhovujícího stavu. Cíl je v tomto případě obdobný jako u programu "Bezpečný podnik", tj. dosáhnout vyšší úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s tím rozdílem, že se nepředpokládá přímo zavedení systému řízení BOZP, ale důraz je kladen především na ovlivnění přístupu zaměstnavatelů k zajištění BOZP na pracovištích a na zdůraznění odpovědnosti, kterou za své zdraví a bezpečnost má každý zaměstnanec.

Za pozitivní změnu v chování managementu některých stavebních firem lze označit skutečnost, že na rozdíl od předchozích let, kdy až na malé výjimky nebyl ze strany stavebních firem o program "Bezpečný podnik" zájem, dochází v současnosti již k vyšší aktivitě těchto firem ve smyslu účasti na programu a plnění stanovených podmínek (zatím to byly pouze dvě velké stavební firmy, které získaly certifikát "Bezpečný podnik"). Větší účast velkých a středních stavebních firem na tomto programu je vítána, zejména s ohledem na negativní výsledky vykazované zatím na úseku pracovní úrazovosti, které do značné míry ovlivňuje i rizikovitost některých činností v rámci stavebních prací, kdy při nedostatečném zajištění bezpečných pracovních podmínek, se riziko vzniku pracovního úrazu zákonitě zvyšuje. K tomu je ale třeba dodat, že na nepříznivém stavu vykazovaném na úseku pracovní úrazovosti ve stavebnictví, se výrazně podílí často uplatňovaný způsob podnikání malých firem, kdy pracovníci ve firmě nejsou zaměstnanci, ale vykonávají určité práce na základě svého živnostenského oprávnění. Vytváření podmínek pro bezpečnou a zdraví neohrožující práci je v takovýchto firmách zpravidla tím posledním, čím se majitel zabývá. Navíc zřejmě předpokládá, že se o svou bezpečnost včetně vybavení potřebnými OOPP postará každý sám. Pokud bude mít kampaň "Společně bezpečně" pozitivní vliv na změnu v myšlení a chování pracovníků i těchto firem, bude ji možno hodnotit jako velmi úspěšnou.

Na druhé straně je třeba říci, že výraznější změnu v chování těchto malých stavebních firem lze očekávat spíše na základě přístupu velkých firem, které jim umožňují podílet se na svých zakázkách. Vyžadováním plnění požadavků k zajištění bezpečnosti práce od subdávatelů, tak velká stavební firma vlastníci certifikát "Bezpečný podnik", napomáhá k pozitivním změnám v přístupu k problematice BOZP i u těchto menších firem. To je i smyslem programu "Bezpečný podnik", aby organizace, které získají tento certifikát, svým chováním pozitivně ovlivňovaly chování a přístup k BOZP i dalších organizací.

V souvislosti s předáním osvědčení "Bezpečný podnik", vyjádřil ministr práce a sociálních věcí PhDr. Vladimír Špidla přesvědčení, že stejně jako v podnicích země EU, kde je BOZP součástí podnikové kultury, se časem takový přístup stane samozřejmostí i v našich podnicích. Vytváření bezpečného pracovního prostředí by mělo patřit k základní podnikové kultuře a firemní tradici tak, jak je to obvyklé v zemích EU, kde si je vedení prosperujících firem vědomo, že investice do této oblasti vedou následně ke snižování

trát, zvyšování efektivity a k růstu produktivity práce. Řešení problematiky BOZP na odpovídající úrovni a řízení bezpečnosti práce jako součásti celkového řízení českých podniků, se stane v budoucnu nutností zejména v těch případech, kdy budou mít zájem podílet se na větších projektech nebo zakázkách, ať již v rámci ČR nebo EU. Za dobrý management je možné považovat pouze ten, který je komplexní, tj. zahrnující i oblast BOZP. Zkušenosti a poznatky z uplatňování programu "Bezpečný podnik" dokladují, že odpovídající výsledky v oblasti BOZP se dosahují tam, kde se řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci stalo součástí celkového řízení podniku. Zlepšení současného stavu v podnicích tak lze dosáhnout za předpokladu, že požadavky stanovené na úseku BOZP budou všemi zaměstnanci podniku dodržovány a respektovány v každodenní praxi. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci je součástí moderního evropského modelu řízení podniku. Z toho je zřejmé, že i české podniky, které budou mít zájem uspět na trhu EU, se budou muset tomuto trendu přizpůsobit.

V období od vyhlášení programu v prosinci r. 1996 do současnosti, získalo osvědčení "Bezpečný podnik" celkem 27 organizací. Z tohoto počtu 5 organizací získalo již druhé osvědčení, a to na základě opětovného splnění stanovených podmínek (tj. po třiletém období, kdy skončila platnost první vydaného osvědčení).

Je nesporné, že k většímu rozšíření programu "Bezpečný podnik" a tím i k zvyšování úrovně péče o BOZP ve stále větším počtu organizací, které svými činnostmi představují zvýšenou míru rizika ohrožení života a zdraví osob i životního prostředí, by napomohla především větší podpora ze strany státu. V zájmu zkvalitnění právního prostředí v ČR se jedná především o zřízení úrazové pojišťovny a vydání zákona o BOZ, který by umožnil řešit oblast bezpečnosti práce i u podnikatelských subjektů, které své činnosti zajišťují nikoli zaměstnanci, nýbrž pracovníky s živnostenským oprávněním.

Představitelé organizací, které získaly certifikát "Bezpečný podnik", oprávněně očekávají určitý přínos, který by mělo získání certifikátu představovat, a to jak na úrovni jejich obchodních aktivit, tak i ve formě zvýhodnění např. na pojistném, snížení úrokové sazby u úvěrů poskytovaných bankami apod. (tj. umožnit odpovídající zhodnocení získaného certifikátu a snahy organizace o zvyšování úrovně péče o BOZP a životní prostředí). Důvodem je mimo jiné i to, že organizace takovýmto svým přístupem snižuje pracovní úrazovost a tím i výdaje státu s ní spojené. I z toho důvodu by bylo žádoucí organizace, které získaly osvědčení a prokázaly vyšší úroveň péče o BOZP nežli ostatní, vyhodnotit obdobným způsobem, jaký je uplatňován v zemích EU. V současnosti je to pouze Česká podnikatelská pojišťovna, a. s., která zvýhodňuje organizace, které získaly certifikát "Bezpečný podnik", slevou na pojistném.

S ohledem na snahu ČÚBP jako garanta programu "Bezpečný podnik", umožnit větší využití osvědčení ze strany organizací, které je získají, se ukazuje jako potřebné, aktualizovat současné znění a s ohledem i na požadavky praxe, uvést stávající program "Bezpečný podnik" více do souladu s požadavky uplatňovanými v rámci systémů řízení jakosti a environmentálního řízení především v těch částech, kde lze nalézt shodu, což by přispělo ke zjednodušení řady úkonů zejména v případě organizací, které již certifikáty těchto systémů řízení vlastní. V rámci aktualizace podmínek programu se zvažuje i možnost provést audit v organizaci nezávislou třetí stranou (externí audit), která by byla k této činnosti např. autorizována MPSV, což by mohlo napomoci k zvýšení prestiže certifikátu "Bezpečný podnik" z pohledu obchodních partnerů organizace, která osvědčení získá. Vzhledem k tomu, že v současnosti není pro podnikatelské subjekty na úrovni malých a středních podniků (o velikosti do 100 zaměstnanců) k dispozici odpovídající návod k řízení BOZP, mohla by tuto mezeru zaplnit příručka s názvem jak postupovat (jejíž zpracování navrhl Výzkumný ústav bezpečnosti práce), která by měla vycházet z příručky ILO - OSH 2001.

Pavel Šalomon
Český úřad bezpečnosti práce

Co nového na bozpinfo

Jak jsme vás již informovali v předchozím čísle Zpravodaje BOZP, zahájil VÚBP počátkem března 2002 na internetu provoz informačního serveru BOZPinfo.cz (<http://www.bozpinfo.cz>), který je specializovaný na problematiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v České republice.

Aktuální statistika návštěvnosti serveru BOZPinfo.cz je k dispozici na statistickém serveru Navrcholu.cz (<http://www.nv.cz>), viz oblast Vládní a státní organizace. Pro zajímavost uvádíme několik statistických údajů (k 22. 5. 02) dokladujících zájem veřejnosti o www stránky serveru BOZPinfo:

Celkový počet unikátních hostů za dva měsíce provozu: 1625.

Celkový počet zobrazených stránek za dva měsíce provozu: 11000.

Počet přístupů za měsíc duben 2002: 6176.

V současné době má server v provozu 7 rubrik: Články - odborné informace z oblasti BOZP, Statistika - statistické přehledy o pracovních a smrtelných pracovních úrazech v ČR, Odkazy na jiné adresy z oblasti BOZP, OKO - elektronický off-line zdroj informací o přírůstcích odborné literatury v knihovně VÚBP, Právo - přehled o platné legislativě z BOZP a Kalendář akcí.

Nově byla na server BOZPinfo přidána rubrika BOZP v EU, která informuje o legislativních aktivitách týkajících se BOZP v Official Journal of European Communities (Úředním věstníku EU) a poskytuje vlastní kolekci odkazů na relevantní webové stránky EU.

Dále připravujeme na serveru BOZPinfo ke spuštění následující rubriky: Diskusní fórum pro tematicky zaměřenou diskusi k aktuální problematice v oblasti BOZP včetně komentářů k publikovaným článkům, Správná praxe (bude např. obsahovat podrubriky Bezpečný podnik, Desatero z oblasti BOZP, Otázky a odpovědi z oblasti BOZP a ke stažení zde budou různé pro praxi potřebné formuláře) a Závažné havárie. Rubrika Závažné havárie je připravována v rámci spolupráce mezi VÚBP - oddělení pro prevenci závažných havárií a VŠB - oddělení bezpečnosti technologií. Tato rubrika bude zaměřena na problematiku související se zaváděním zákona č. 353/2000 Sb.

Rádi bychom vás pozvali k návštěvě informačního serveru BOZPinfo. Vaše připomínky a náměty k provozu serveru uvítáme na adrese: bozpinfo@vubp-praha.cz

Evžen Bílek
bilek@vubp-praha.cz

FOR ARCH 2002

13. mezinárodní stavební veletrh
10. - 14. září 2002
10.00 - 18.00 hod.
Pražský veletržní areál Letňany

Doprovodný program k veletrhu:
„Bezpečnost a ochrana zdraví při práci pro 21. století“
11. září 2002 9.30 - 16.00 hod.
Konferenční sál č. 1

Bližší informace: <http://bozpinfo.cz/kalendar/>,
hlavickova@vubp-praha.cz, tel. 02/242 10 494.

Strategie VaV v oblasti BOZP

Cílem politiky výzkumu v oblasti BOZP je systematický rozvoj nezbytných teoretických přístupů a analytických prací zaměřených na hledání a ověřování účinných způsobů a prostředků prevence negativního působení pracovních rizik. Při tom musí být dodržován multidisciplinární přístup k řešení a posuzování zkoumané problematiky a respektován vztah k integraci České republiky do Evropské unie a z toho plynoucím sociálně ekonomickým důsledkům.

Ekonomické a sociální změny v České republice provázené zaváděním nových technologií a požadavků směrnic a technických standardů EU do podnikové praxe mají vliv na rizika, která vyplývají z činnosti pracovních systémů a vytvářejí ohrožení zdraví lidí, pracovního (životního) prostředí i majetku. Tuto skutečnost je třeba reflektovat i v zaměření koncepte výzkumu.

V rámci plnění tohoto programu probíhá řešení pěti projektů výzkumného záměru a tří grantů vyhlášených MPSV.

Projekty výzkumného záměru pokrývají základní rámec problematiky BOZP. Jedná se o následující oblasti:

PROJEKT 1: Optimalizace pracovního prostředí a pracovních podmínek z hlediska bezpečnosti a produktivity práce a pracovní pohody

V rámci řešení byl vytvořen prototyp přístroje k hodnocení integrovaného působení fyzického pracovního prostředí. V současné době je ověřována metodika měření.

Byla rovněž navržena screeningová metoda hodnocení pracovních podmínek (zrakové a psychosociální zátěže v pracovních systémech).

PROJEKT 2: „Vliv trvalého zvyšování kultury práce na bezpečnost a produktivitu práce“

V rámci řešení byla vytvořena rozšířená verze inventáře PNP-99 pro zajišťování základního profilu pracoviště z pohledu zaměstnanců zejména z hlediska determinant kultury práce, dále v oblasti problematiky bezpečnosti práce starších věkových skupin byly vypracovány statistické přehledy a analýzy o stavu zaměstnávání starších zaměstnanců, navrženy dotazníky pro průzkum v organizacích a vytvořena příručka pro zaměstnavatele s doporučeními pro vytvoření vhodných podmínek pro práci starších osob.

PROJEKT 3: Systém osvěty a propagace BOZP

Řešení projektu je zaměřeno na zpracování návrhů nástrojů a způsobů podporujících zájem managementů malých, středních i velkých podniků o problematiku BOZP a to především s ohledem na sociálně ekonomické aspekty a na vstup do EU.

Byly identifikovány cílové skupiny a analyzovány nástroje a způsoby poskytování informací v oblasti BOZP z hlediska účinnosti, percepce, akceptovatelnosti i ekonomické a technické náročnosti. V současné době probíhá pilotní projekt „Společně bezpečně“ s cílem vybrat a ověřit nejvhodnější způsoby a prostředky ovlivňování přístupů a postojů managementů malých a středních podniků k BOZP.

PROJEKT 4: Řízení BOZP

Řešení projektu je rozděleno do dvou dílčích projektů.

V dílčím projektu „Řízení inspekce práce“ byl navržen a realizován základ informačního serveru BOZPinfo a zpracována analýza pracovní úrazovosti včetně nákladů a ztrát vyplývajících z pracovních úrazů a nemocí z povolání v r.2000.

V dílčím projektu „Řízení BOZP v malých a středních podnicích“ byl zpracován metodický materiál zaměřený na identifikaci rizik úniků nebezpečných chemických látek a na základní techniky vyšetřování nehod. Materiál je doplněn i přehledem terminologie, používané v oblasti prevence závažných havárií.

Dále byl zpracován metodický postup pro komplexní hodnocení úrovně systému řízení BOZP v podnicích, byly zpracovány podklady pro novelu metodiky k programu „Bezpečný podnik“ a soubor metodických pokynů pro bezpečný způsob montáže rámových a modulových lešení a ochrany volného okraje.

V rámci řešení projektu byla připravena a uvedena do zkušebního provozu internetová stránka BOZPinfo.

PROJEKT 5: Implementace požadavků směrnic EU do podnikové praxe

Kromě podkladů pro nařízení vlády navazující na zákoník práce byly zpracovány analýzy možnosti a dopadu implementace směrnic EU 89/655EHS a 92/63EHS do národního hospodářství.

Vedle úkolů řešených v rámci výzkumného záměru byly řešeny i projekty vyhlášené jako granty MPSV.

HS51/99 „Strategie zvyšování úrovně bezpečnosti práce v ČR“

Řešení grantu je zaměřeno na vývoj metodických pomůcek a podpůrných programů pro malé a střední podniky, vypracování metodiky a způsobů testování bezpečnostních zařízení, vypracování metodiky stanovení účinnosti a modelování recirkulačních filtrů vzduchu, posouzení vlivu vybraných faktorů pracovního prostředí na bezpečný výkon pracovních činností a na hodnocení úrovně BOZP a prognózu dalšího vývoje. Řešení bude ukončeno v r.2003.

HS67/01 „Program prevence onemocnění silikózou v průmyslu“

Řešení úkolu probíhá v letech 2000 – 2003. Jeho cílem je navrhnout metodické pokyny pro optimalizaci používání filtračních dýchacích přístrojů. Je reálný předpoklad, že jejich aplikací dojde ke snížení výskytu onemocnění dýchacích cest a plic způsobených škodlivinami v pracovním ovzduší.

HS63/01 „Vztah bezpečnosti a produktivity práce“

V r.2001 bylo zahájeno řešení čtyřletého výzkumného úkolu, jehož cílem je nalézt vazby mezi bezpečností a produktivitou práce a vhodné nástroje na jejich pozitivní ovlivňování. V prvním roce řešení byly práce zaměřeny na přípravu a zpracování podkladů a rešerši a na přípravu dotazníkové šetření ve vybraných podnicích.

Kromě uvedených tří grantů vyhlášených MPSV, ukončil VÚBP v minulém roce řešení projektu vyhlášeného MŽP, zaměřeného do oblasti prevence závažných havárií.

Projekt VaV (340/3/00) „Analýza nového přístupu v implementaci environmentálních systémů řízení průmyslových podniků“

Řešení projektu navazovalo na práce provedené v r.2000.

V roce 2001 byly zpracovány následující materiály:

- Metodický pokyn pro „Způsob, jakým provozovatel vybere informace pro stanovení zóny havarijního plánování a pro vypracování vnějšího havarijního plánu“.
- Způsob poskytování informace o rizicích a přijatých bezpečnostních opatřeních poskytovaných okresním úřadem obyvatelům v zóně havarijního plánování podle § 14 zákona č.353/1999 Sb.
- Metodický pokyn pro „Hodnocení možnosti vzniku kumulativních a synergických jevů okresním úřadem podle § 20 písmeno f) zákona č. 353/1999 Sb.“
- Kontrolní seznam otázek a postupů pro výkon kontroly u provozovatelů nad dodržováním zákona č. 353/1999 Sb.

Výstupy výzkumných projektů jsou směřovány do následujících oblastí:

- podklady pro právní předpisy a technické normy včetně harmonizace směrnic a norem EU;
- pokyny pro dobrou praxi /code of practice/;
- informační systém BOZP;
- metody a nástroje omezování závažných rizik ohrožení zdraví lidí a životního prostředí činností pracovních systémů, metody posuzování shody se stanovenými bezpečnostními požadavky;
- softwarová podpora pro činnost státní správy i podnikové služby.

Ing. Miloš Paleček, CSc.
ředitel VÚBP

Co nového nabízí

bozp@entrum

Od obnovení provozu se naplňuje původní předpoklad tvůrců projektu nového provozu střediska (především jako kontaktního místa pro veřejnost), že jeho zkušební provoz není otázkou týdnů či měsíců, ale minimálně celého letošního roku.

V činnosti střediska totiž přetrvává základní problém: někteří návštěvníci, především z řad laické veřejnosti, předpokládají a vyžadují na adrese Praha 1, Ve Smečkách 29 pouze prodejnu osobních ochranných pracovních prostředků (OOPP), bezpečnostního značení a podobného zboží. Takový návštěvník přichází, aby si koupil rukavice pro práci na zahradě, respirátor pro jarní úklid či samolepku k označení plynoměru. Má-li zájem o odbornou literaturu, pak téměř výhradně o bezplatně poskytované materiály (nejčastěji publikace ČÚBP z programu PHARE), o odborné informace nestojí vůbec. Není ochoten pochopit, že posláním střediska je především poradenská, konzultační a informační činnost, případně činnost výchovná, vzdělávací, osvětová a propagační. Prodej OOPP a bezpečnostních tabulek však bude ukončen v okamžiku doprodání zásob a nebude obnoven. Na prodej tabulek jsou poskytovány výrazné slevy (vzhledem ke zužujícímu se sortimentu a k nabytí účinnosti nařízení vlády č. 11/2002 Sb. od 1. ledna 2003), připravují se i slevy na prodej OOPP (vzhledem k jejich značné omezenému výběru – pouze ochranné brýle, rukavice a másti, chrániče sluchu).

V současné době je prodej OOPP zajišťován v běžné obchodní síti uspokojivým způsobem, v širokém rozsahu a v cenách odstupňovaných podle náročnosti zákazníků. Obdobný vývoj postup-

ně probíhá i v prodeji bezpečnostního značení. Problematická je zatím dostupnost indikátorů a detektorů (alkohol v dechu, škodlivé látky v ovzduší), kde zatím převládá prodej na dobírku, ale ani v tomto případě nebude středisko nadále prodejním místem.

Naopak vzrůstá nutnost poskytování odborných informací z oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP), se zvyšujícím se důrazem na řízení BOZP a ve vazbě na oblasti související (zejména ochrana životního prostředí). Značný počet návštěvníků z řad odborné veřejnosti vyžaduje tyto informace na vysoké úrovni, v celém rozsahu a ve značné hloubce záběru.

Proto dochází postupně k rozšiřování nabídky odborné literatury, videoopradů na VHS/CD a programů pro PC. Prvním subjektem, jehož kompletní sortiment bude ve středisku k dispozici, je Rožnovský vzdělávací servis (prodej zajišťuje od 1. června 2002 přímo RoVS). Nebude ale nabízena veškerá odborná literatura z oblasti BOZP – subjekty, které mají vlastní informační a prodejní centra, budou ve středisku prezentovány pouze formou informačních materiálů k poskytovaným službám.

Nadále již nebude – po negativních zkušenostech s některými zákazníky – prováděno zasílání odborné literatury na dobírku podle telefonických objednávek; jsou vyřizovány pouze objednávky podané formou dopisu, faxu či e-mailu.

Po vyhodnocení výsledků ověřování provozních hodin pro veřejnost byla upravena běžná provozní doba od 9:30 do 12:00 a od 12:30 do 16:30 (v pátek do 14:30).

Důležitou změnou v provozu střediska je i zavedení nové informační linky na telefonním čísle 0900119012. Tato „žlutá linka“ je zatím ve zkušebním provozu. V této souvislosti došlo i ke zrušení posledního telefonního čísla do střediska, začínajícího číslicí „9“.

Za BOZPcentrum:
Ing. Marie Ševčíková

ZPRAVODAJ

Vydal: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Národní informační, vzdělávací a osvětové středisko bezpečnosti práce, Jeruzalémská 9, 116 52 Praha 1, tel.: 02/24213290, fax: 02/24238550, IČO: 00025950. Vychází 4 x ročně v nákladu 4000 výtisků. Evidenční číslo per. tisku: MK ČR E 10068. Typografie: Jiří Bubeníček.